

Lege concertzaal komt echt niet door nieuwe muziek

1 Wanneer muzikregenten zich over componisten ontfermen, is het resultaat meestal klinkklare onzin. Dat het niet goed gaat „met de nieuwe, serieuze muziek in Nederland” is een niemendalletje dat ook in 1605 van toepassing was. Dat enkele componisten zich door het ‘Fonds voor de Scheppende Toonkunst’ benadeeld voelen en hun gelijk met esthetische argumenten proberen te halen, is volstrekt natuurlijk. Ook zij willen meedelen in het geld.

Waar Ton Boersma (Opinie, 10 mei) de lege concertzalen aan de nieuwe muziek wijt, ziet hij over het hoofd dat we niet met een crisis van deze muziek te maken hebben maar met een crisis van het concert zelf. De overheid helpt niet het ene orkest na het andere om zeep, omdat die te modern programmeren. Ook de brave vertolkers van de Beethoven-cyclus moeten onder de valbijl, omdat de economie van ‘het concert’ in al haar voegen kraakt. Met Fondsen voor componisten – die slechts een druppel water in de muziekbegroting van het rijk zijn – heeft dit alles niets uit te staan.

Volgens Boersma moet tot de criteria om de totstandbrenging van een werk te honoreren, voortaan gerekend worden: „Is het publiek bereid het werk aan te horen?” Dat zoiets bij nog onbekende werken onmogelijk is, kan er bij Boersma niet in. Met dit soort populisme zou er geen enkel werk van de ooit ‘nieuwe’ Bach, Beethoven of Mahler tot stand gekomen zijn.

En die levende componist dan: plak zijn werk tussen Mozart en Schubert, dan loopt de zaal vol en wordt hij rijkelijk beloond. Plaats je hetzelfde werk tussen Schönberg en Nono, dan moet onze arme componist naar de bijstand. Bovendien is de heer Boersma volkomen ontschoten dat er sinds het van kracht worden van de Auteurswet – zo’n kleine 92 jaar geleden! – al een remuneratie voor uitvoeringen van muziekwerken plaatsvindt.

In plaats van zich af te vragen of het ‘Fonds voor de Scheppende Toonkunst’ niet in zijn geheel een politiek foute constructie is die broodnodig door een fundamenteel andere moet worden vervangen, komt Boersma met onbeholpen lijmpogingen. Alleen is Boersma vergeten: de kwaliteit van (nieuwe) muziek kan niet in centen of procenten worden gemeten, en vooral niet door grijze commissies.

De Nederlandse componisten zouden er goed aan doen om grondig na te denken over de fundamentele vraag welke kant zij willen uitgaan: die van een nog verdere verburgerlijking onder het juk van ambtenaren, bestuurders en selectiecommissies of die van innerlijke vrij-

heid en esthetische onafhankelijkheid.

Het is best mogelijk dat het publiek juist die onafhankelijkheid mist en moet worden van een vergrijzende ‘eigentijdse’ staatskunst.

KONRAD BOEHMER,
Componist

2 Het gaat niet goed met de nieuwe, serieuze gecomponeerde muziek in Nederland, meent Ton Boersma. Het zou veel beter moeten gaan met de hedendaagse muziek, is ook mijn mening. En het kan ook beter gaan, het talent is aanwezig en de juiste instelling ook: veel componisten zijn geheel niet vies van publiekssucces. Natuurlijk moet er ruimte blijven voor experimentele, moeilijke muziek, gericht op professionals. Maar het is daarnaast inderdaad goed om componisten nog meer te stimuleren om contact te krijgen met een groter publiek.

Boersma’s wens de subsidieverstrekking afhankelijk te maken van de opgebrachte recettes brengt, op de manier waarop hij het wil, een griezelige bureaucratie met zich mee.

Maar het heeft ook weinig zin: subsidieverstrekking houdt nu al sterk rekening met de publiekswaardering. En in het huidige klimaat, waarin de recettes steeds belangrijker worden, zullen de uitvoerders zeker rekening houden met de smaak van het publiek.

Ik zie veel meer in het toekennen van bedragen aan composities die op een vernieuwende manier zichzelf midden in de maatschappij willen plaatsen. Zulks naast, maar ongetwijfeld een beetje ten koste van de gebruikelijke subsidies. Ik kwam op dat idee toen ik enkele maanden geleden ‘Ville Passager’ van Merlijn Twaalfhoven hoorde, een soort geluidssensatie met live musici op de Noordermarkt in Amsterdam. De muziek kwam van de kerktoeren, uit een huis, vanaf midden op de markt. Het was een vreemde en geweldige ervaring, mensen met volle boodschappen tassen keken verbaasd om zich heen.

Stel nu dat de subsidieverstrekker elk jaar een meer van dit soort ideeën ondersteunt. Een soort subsidies voor ‘muziek voor de mensen’. En stel dat er elk jaar een prijs komt voor de compositie of componist die het best het contact heeft gelegd met een groot publiek. Natuurlijk met een passende prijsuitreiking, mét muziek. Dan bereik je daarmee ongetwijfeld meer dan met het omgooien van het huidige subsidiesysteem, dat eigenlijk al best goed en efficiënt is. En daarnaast is het ook een stuk optimistischer en inspirerender dan nieuwe boekhoudersregels introduceren.

EWOUT VAN DER LINDEN,
Amsterdam

